

ОРГАНІЗАЦІЯ ОБЛІКУ ВИРОБНИЧИХ ВІДХОДІВ НА ПОЛІГРАФІЧНИХ ПІДПРИЄМСТВАХ

Наведено пропозиції щодо вдосконалення методики та організації обліку виробничих відходів в умовах комплексного використання сировини поліграфічними підприємствами з метою підвищення ефективності використання матеріальних ресурсів.

Ключові слова: облік виробничих поліграфічних відходів, первинні та зведені реєстри обліку, відображення руху відходів паперу в системі бухгалтерського обліку.

Актуальність проблеми. З метою досягнення економії матеріальних ресурсів доцільно впроваджувати комплексне використання сировини. Одним з основних напрямів використання паперу є освоєння нових видів поліграфічного виробництва, які у своїй господарській діяльності будуть використовувати технологічні відходи неконденційного паперу. При цьому постає актуальне питання щодо методики та організації обліку та використання виробничих відходів, що зумовило вибір теми дослідження та її актуальність.

Аналіз останніх наукових досліджень і публікацій. Шляхи вирішення цих проблем намагалися знайти вітчизняні та зарубіжні вчені, а саме: Ф. Бутинець, В. Валуєв, З. Гуцайлюк, С. Дикий, І. Замула, В. Лінник, Є. Мних, Л. Нападівська, В. Сопко, П. Попович, М. Пушкарь. Проте питання щодо вдосконалення методики та організації обліку виробничих відходів в умовах комплексного використання сировини поліграфічними підприємствами потребують додаткових досліджень. До основних гальмівних чинників належать: використання застарілої нормативно-правової бази, недосконала система документообігу на підприємствах досліджуваної галузі.

Мета і завдання дослідження. Мета дослідження полягає в науковому обґрунтуванні та розробці практичних рекомендацій щодо вдосконалення методики та організації обліку неконденційного паперу з метою поліпшення управління процесами ресурсозбереження.

Опрацювавши методику ведення поліграфічних відходів на підприємствах досліджуваної галузі, встановили вплив основних чинників, а саме: галузева специфіка, види поліграфічної продукції, технічні характеристики паперу, який надходить для виробництва. Після проведених досліджень було визначено, що підприємства досліджуваної галузі мають методичні та організаційні вади, які впливають на якість облікової інформації, покладеної в основу прийняття управлінських рішень, а саме:

- первинна та зведена документація, яка відображає аналітичний облік руху неконденційного паперу та інших відходів, налагоджена на низькому рівні, що не дає можливості організувати оперативний облік на місцях формування та зберігання відходів;
- у плані рахунків відходи відображають на одному з субрахунків, разом з іншими матеріальними ресурсами;
- виробничі відходи оцінюють економічно необґрунтовано, що не дає можливості надалі визначити точну собівартість виготовленої продукції;
- немає посадових інструкцій, в яких чітко визначено коло посадових осіб, відповідальних за правильність документообігу вторинної сировини.

Ми визначили, що недостатньо уваги приділено обліку виробничих відходів у нормативно-правовій базі, що своєю чергою не сприяє ефективній організації облікового процесу. Так, на поліграфічних підприємствах керуються Методичними рекомендаціями з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості № 47, які втратили чинність. Отож, вважаємо за доцільне розроблення відповідних галузевих методичних рекомендацій, які врахували б специфіку досліджуваної галузі. Згідно з вимогами нормативно-правової бази, для узагальнення інформації про наявність та рух відходів виробництва призначено субрахунок 209 "Інші матеріали". Так, у п. 329 Методичних рекомендацій № 372 [5, с. 155] рекомендовано вартість відходів відносити на відповідний балансовий рахунок з обліку матеріальних ресурсів.

З цього приводу вчений-економіст С. Дикий зазначає, що ведення обліку відходів на одних субрахунках, разом із повноцінними матеріалами, створює можливість внаслідок безгосподарності, чи в конкретних цілях, відносити до відходів повноцінні матеріали [3, с. 19]. Цей погляд підтримує вчений І. Замула та пропонує відходи, що надалі можна використати в процесі виробництва, обліковувати на субрахунку 206 "Матеріали, передані в переробку". На субрахунок "Інші матеріали" можна обліковувати відходи виробництва, які не підлягають переробці. Цей облік потрібно вести за місяцями їх утворення та видами готової продукції [4, с. 161].

На наш розсуд, ця позиція неприйнятна для поліграфічних підприємств, оскільки вони здійснюють комплексне використання сировини в межах технологічних процесів і не передають сировину для перероблення стороннім організаціям. Саме тому ми поділяємо думку проф. З. Гуцайлюка [1] та проф. М. Пушкаря [5], які вважають, що для обліку відходів виробництва потрібно використовувати окремий синтетичний рахунок. Ми вважаємо, що всі матеріали, які обліковуються на цьому субрахунку (включаючи відходи виробництва), за економічною сутністю істотно відрізняються, а отже, для відокремлення у системі рахунків відходи виробництва доцільно використати рахунок 29 "Відходи виробництва". Наведений рахунок можна використовувати в обліку відходів власного виробництва – 291.1 "Відходи власного виробництва", та покупних відходів – 291.2 "Покупні відходи". Наведена структура аналітичних рахунків створить передумови для ефективного управління неконденційним папером з урахуванням їх ролі у процесі виробництва поліграфічної продукції.

Проведені дослідження дають можливість стверджувати, що поліграфічні підприємства використовуючи відходи як власні, так і покупні, потребують розробки схеми документообігу. При цьому документопотік залежатиме від специфіки технологічних процесів. Відповідно до чинного законодавства, всі господарські операції на підприємстві повинні бути відображені в облікових реєстрах, включаючи операції з руху виробничих відходів [6]. Внаслідок проведених досліджень було встановлено, що підприємства поліграфічної галузі не складають первинні документи на оприбуткування виробничих відходів згідно із затвердженими нормами.

Відповідно до вимог нормативно-правової бази, відходи є складовою частиною запасів. При цьому проф. Ф. Бутинець дає таку характеристику основним видам запасів: 1) первинні – запаси, що надійшли на підприємство від

інших організацій; 2) вторинні – матеріали та вироби, що після первинного використання можуть застосовуватись вдруге на виробництві [7].

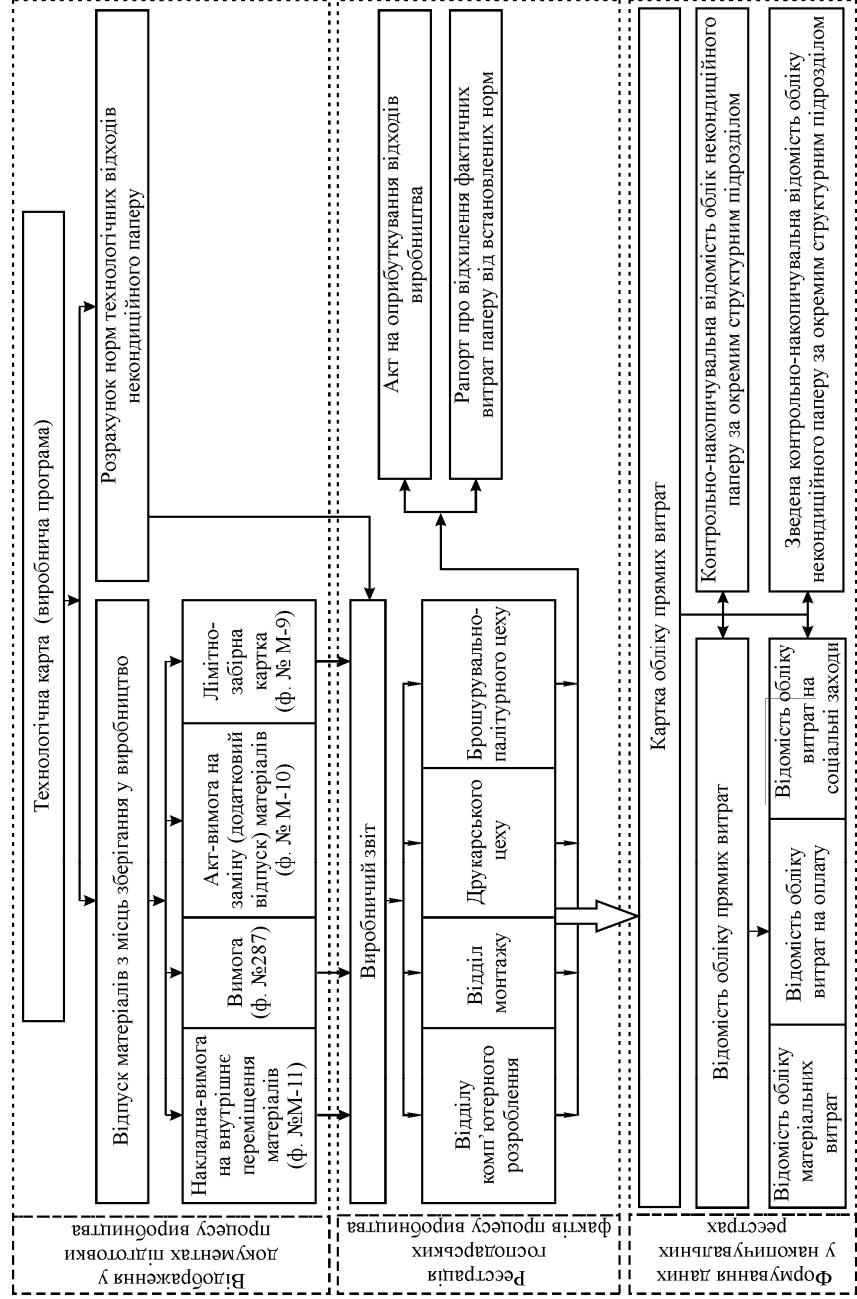

Рис. 1. Загальна схема документообігу для відображення в обліку виробничих витрат та відходів на виробництві

Таблиця 1

Підприємство ЗАТ "Світ друку"
Акт на оприбуткування відходів виробництва за лютий 2012 року

Код за-мовлення	Папір офсетний 60 гр./м ²										Відхилення, (+,-)	Фактично	За нормою	Сума фактичних виробничих відходів грн.											
	Паперорізальна машина MS-115		Фальцювальна машина "Штахль-110"		Машина офсетного друку ПЩО-6		Машина офсетного друку "Роланд-201"		Відхилення, (+,-)	Фактично					За нормою										
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22				
2611026	3032,85	3046,19	+13,34	574,55	600,29	+25,74	215,46	225,11	+9,65																
2611027	3332,01	3350,89	+18,88	606,66	607,23	+0,57	227,50	227,71	+0,21																
Разом	6364,86	6397,08	+32,22	1181,21	1207,52	+26,31	442,96	452,82	+9,86																
2631024	3417,93	3436,92	+18,99	310,82	302,03	-8,79	116,56	113,26	-3,30																
2641025	4965,33	4960,35	-4,98	914,57	848,83	-65,74	342,96	318,31	-24,56																
2682023	4025,18	4056,46	+31,28	654,79	667,29	+12,50	245,55	250,23	+4,68																
Разом	18773,30	18850,81	+77,51	3061,39	3025,67	-35,72	1148,03	1134,62	-13,41																
Код за-мовлення	Паперорізальна машина MS-115		Фальцювальна машина "Штахль-110"		Машина офсетного друку ПЩО-6		Машина офсетного друку "Роланд-201"		Разом		Разом		Сума фактичних виробничих відходів грн.												
11	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	За нормою	Фактично	Відхилення, (+,-)	
2611026	83,81	81,50	-2,31	79,14	78,25	-0,89	3985,81	4031,34	+45,53	2,25	2,25	0,00	2,25	2,25	0,00	2,25	2,25	0,00	2,25	2,25	0,00	2,25	2,25	0,00	
2611027	65,01	64,84	-0,17	105,03	105,32	+0,29	4336,21	4335,99	+19,78	2,70	2,70	0,00	2,70	2,70	0,00	2,70	2,70	0,00	2,70	2,70	0,00	2,70	2,70	0,00	
Разом	148,82	146,34	-2,48	184,17	183,57	-0,60	8322,02	8387,33	+65,31	-	-	0,00	20831,69	20831,69	0,00	20831,69	20831,69	0,00	20831,69	20831,69	0,00	20831,69	20831,69	0,00	
2631024	108,00	109,12	+1,12	135,48	143,72	+8,24	4088,79	4105,05	+16,26	2,10	2,10	0,00	8620,61	8620,61	0,00	8620,61	8620,61	0,00	8620,61	8620,61	0,00	8620,61	8620,61	0,00	
2641025	200,83	200,83	-	234,37	239,60	+5,23	6658,06	6567,92	-90,14	1,85	1,85	0,00	12150,65	12150,65	0,00	12150,65	12150,65	0,00	12150,65	12150,65	0,00	12150,65	12150,65	0,00	
2682023	109,38	109,38	-	94,96	93,49	-1,47	5129,86	5176,85	+46,99	2,05	2,05	0,00	10612,54	10612,54	0,00	10612,54	10612,54	0,00	10612,54	10612,54	0,00	10612,54	10612,54	0,00	
Разом	567,03	565,67	-1,36	648,98	660,38	+11,40	24198,73	24237,15	+38,42	-	-	0,00	31383,80	31383,80	0,00	31383,80	31383,80	0,00	31383,80	31383,80	0,00	31383,80	31383,80	0,00	

Склав бухгалтер (підпис) Остасенко В.Я.

"29" лютого 2012 року

Отже, для обліку покупних запасів затверджено типовий "комплект" первинних документів, а для обліку виробничих відходів такого "комплекту" немає, що негативно позначається на обліковому процесі. Повне оприбуткування виробничих відходів, можливість проведення поточного контролю за їх рухом та планування подальшого ефективного використання багато в чому залежить від рівня організації документального відображення господарських операцій.

Специфіка діяльності поліграфічних підприємств потребує врахування вимог до формування інформаційного середовища управління виробничими відходами як у первинних, так і у зведених документах. Після проведених досліджень було визначено, що первинним документом з оприбуткування паперу є накладна. Для усунення недоліків ми розробили первинний документ для відображення руху виробничих відходів – Акт на оприбуткування відходів виробництва (табл. 1). Запропонована форма документа дає можливість відобразити інформацію у таких розрізах: найменування технологічної ділянки (операції, групи устаткування), на якій утворюються відходи; маркування паперу, на якому здійснюють друкування; нормативна кількість утворення некондиційного паперу відповідно до технологічних операцій; відхилення від норм, код замовлення, ціна за 1 кг та вартість оприбуткування.

Ми запропонували загальну схему документообігу для відображення в обліку виробничих витрат і відходів на виробництві (рис. 1).

Під час застосування наведених реєстрів обліку з'являється можливість відстежувати формування виробничих відходів за місцями їх виникнення. Для відображення інформації з руху за рахунком 29 у реєстрах облікової звітності пропонуємо в "Примітках до фінансової звітності" розділ VIII "Запаси" ф. № 5 доповнити рядком "Відходи виробництва". Цю інформацію надалі буде узагальнено і відображено в рядку 250 "Інші оборотні активи" ф. № 1 "Баланс".

Висновки. Облік виробничих відходів є одним із чинників для підвищення ефективності діяльності поліграфічних підприємств, які здійснюють комплексне використання сировини. Використання у практичній діяльності форм первинних документів і схеми документообігу, які ми запропонували, сприятиме формуванню необхідної інформації для прийняття управлінських рішень.

Література

1. Гуцайлук З.В. Облік виробничих відходів: проблеми методики та організації / З.В. Гуцайлук // Бухгалтерський облік і аудит : наук. журнал. – 2004. – № 3. – С. 9-12.
2. Методичні рекомендації з формування собівартості продукції (робіт, послуг) у промисловості, затверджені наказом Міністерства промислової політики України від 09.07.2007 р., № 373. – К. : Вид-во "Інформац.-аналіт. агенство", 2007. – 305 с.
3. Дикий С.С. Питання покращення обліку відходів та витрат деревини / С.С. Дикий // Науковий вісник НЛТУ України : зб. наук.-техн. праць. – Львів : РВВ НЛТУ України. – 2003. – Вип. 13.1. – С. 188-192.
4. Замула І.В. Бухгалтерський облік екологічної діяльності у забезпеченні стійкого розвитку економіки : монографія / І.В. Замула. – Житомир : Вид-во ЖДТУ, 2010. – 440 с.
5. Пушкар М.С. Тенденції та закономірності розвитку бухгалтерського обліку в Україні (теоретико-методологічні аспекти) : монографія / М.С. Пушкар. – Тернопіль : Вид-во "Економічна думка", 1999. – 421 с.
6. Про бухгалтерський облік та фінансову звітність в Україні: Закон України від 16.07.1999 р., № 996-ХІV із змінами та доповненнями. [Електронний ресурс]. – Доступний за <http://www.zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/lavs/main>.
7. Бухгалтерський фінансовий облік : підручник / Ф.Ф. Бутинець та ін. / за заг. ред. Ф.Ф. Бутинця. – Вид. 8-ме, [перероб. та доп.]. – Житомир : Вид-во "Рута", 2009. – 912 с.

Должанский А.Н. Организация учета производственных отходов на полиграфических предприятиях

Поданы предложения усовершенствования методики и организации учета производственных отходов в условиях комплексного использования сырья полиграфическими предприятиями с целью повышения эффективности использования материальных ресурсов.

Ключевые слова: учет производственных полиграфических отходов, первичные и объединяющие формы учетных документов, отображение движения отходов бумаги в системе бухгалтерского учета.

Dolzhansky A.N. Organization of accounting industrial waste for printing companies

The paper presents proposals for improving the method of accounting and industrial waste in the complex use of raw printing houses to improve efficiency use of material resources.

Keywords: accounting production printing waste, primary and summary registers keeping, displaying movement of waste paper in the accounting system.

УДК 336.226

Проф. Б.А. Карпінський, канд. екон. наук –
Львівська державна фінансова академія

ПОДАТКОВА ПОЛІТИКА ДЕРЖАВИ: ОЦІНЮВАННЯ СТАНУ НА ОСНОВІ ФІСКАЛЬНОГО ІНСТРУМЕНТАРІЮ

Систематизовано понятійний апарат щодо податкової політики, виходячи з положень державотворчого патріотизму нації та стратегології розвитку. Розглянуто економічні та аналітичні методи оцінювання податкової політики на основі фіскального інструментарію. Запропоновано класифікацію варіантів індикаторно-податкового коридору та здійснено розрахунки ряду фіскальних індикаторів для України.

Ключові слова: податкова політика, фіскальні індикатори, бюджет, оцінювання, державотворчий патріотизм нації, результативність, стратегологія розвитку.

Вступ. Впровадження в дію Податкового кодексу України ознаменувало новий етап щодо розвитку податкової системи й оптимізації збалансованого співіснування податкових інституцій та платників податків. Підвалиною цивілізованості цих взаємовідносин виступає податкова політика держави, котра ґрунтується на двох фундаментальних складових: захист інтересів держави через реалізацію податкових принципів (базові – фіскальна й економічна ефективність, соціальна справедливість) та формування максимальної зацікавленості платників податків у своїй діяльності через практику залишення їм достатніх (для відтворення та розвитку) фінансових ресурсів.

Зокрема держава, утверджуючи податкову політику, активно користується фіскальним інструментарієм збільшення або зменшення податкового навантаження на платників податків, тобто рівнем залученості сумарних податкових надходжень до централізованих фондів грошових ресурсів (бюджетів різних рівнів). У механізм податкової політики входять такі дієві інструментарні важелі: удосконалення форм оподаткування та податкових ставок, тарифів, спрямування обґрунтованого акценту на регулятивних властивостях податкових пільг може стимулювати, або нейтралізувати виробничу діяльність суб'єктів господарювання, груп населення.